

Овај број часописа доноси неколико научних радова који чине три тематске целине. Прва два рада подсећају нас на значај поетске компоненте архитектуре – први указује на слободоручни цртеж као јединствено полазиште у истраживању и испитивању простора, архитектонских облика, елемената и односа, док други потенцира психолошке и искуствене аспекте архитектонског простора који представљају важне чиниоце његовог идентитета.

Следе три рада која се баве различитим аспектима становања. Први доприноси разумевању просторног комфора кроз систематску анализу параметара који га чине. У њему се полази од чињенице да је последњих деценија у архитектонском пројектовању присутно некритичко прихватање наслеђених норматива и стандарда, без њиховог прилагођавања новим околностима које су довеле до промена у традиционалним обрасцима. У другом раду се анализирају аспекти материјализације вишепородичних стамбених зграда у Београду, у контексту друштвено-економских услова који су карактерисали период 1900–1941. године. Примећује се да су, и поред повољних услова за развој, интереси инвеститора диктирали максимално искоришћење грађевинских парцела, што се негативно одражавало на комфор корисника. Трећи рад представља значајан допринос изучавању проблематике социјалног становања у Србији, које тражи своје место у регулаторном оквиру. Указује се на то да је, поред економских и прагматичних, потребно укључити и социокултурне и еколошке факторе одрживости.

Два рада се баве специфичним облицима градитељског наслеђа и њиховом позицијом у пракси планирања и пројектовања. Први се односи на индустријско наслеђе дуж београдског приобаља и даје систематичан приказ појединих објеката, указујући на његов потенцијал и културно-историјски значај, али и на недовољно повезане праксе заштите и планирања ове врсте наслеђа. Новији примери урбане обнове вођени су економским интересима, док је очување значења и сећања на место занемарено. Други рад анализира утицај осветљења у сакралним зградама, налазећи да је елемент светлости незаобилазан фактор у процесу пројектовања ове врсте објеката.

‘Бацање светлости’ на суштину пројектовања сакралних објеката представља добар увод у разговор о суштини пројектовања уопште, у интервјуу који следи. Питања – који су фактори кључни и важни, а који су променљиви и подложни различитим архитектонским интерпретацијама, враћају нас на почетак, на поетику архитектуре. У истоименој књизи Антони Антонијадес* најпре објашњава грчко порекло ове речи, која не значи само поезију, већ сам чин стварања. Разликујући три врсте поетике, он ће након произвољне и традиционалне, концепт *доброг* у архитектури повезати са контемплативном поетиком – оном која је најсложенија и узима у обзир многострукост људских потреба, која је способна за нове синтезе материјалних и нематеријалних чинилаца, практичних, као и менталних и духовних захтева и потреба. Концепт *доброг* у архитектури, а консеквентно и у урбанизму и планирању, повезује се управо са њиховим капацитетима да буду синтетички и инклузивни. Радови у овом броју управо указују на карике које недостају и отварају даљу дискусију.

* Antoniadis, Anthony C. (1992) *Poetics of Architecture: Theory of Design*, New York, Van Nostrand Reinhold

This issue of the journal brings several scientific papers that relate to three general topics. The first two papers remind us of the importance of the poetic component of architecture. The first of these points to freehand drawing as a unique starting point in the research and examination of space, architectural forms, elements and relationships. The second emphasizes the psychological and experiential aspects of architectural space, which are important factors concerning its identity.

This is followed by three papers dealing with the topic of housing. The first discusses the parameters of spatial comfort. It starts from the fact that in recent decades there has been an uncritical acceptance of inherited norms and standards in architectural design, without adapting them to the new circumstances that have led to changes in traditional patterns. The second analyzes the conditions that shaped multi-family residential buildings in Belgrade in the period 1900-1941, in terms of their materialization. Even in what was a period of generally favourable socio-economic conditions, the interests of users and their comfort were put behind the investors' pressure to make the most of a given plot. The third paper makes a significant contribution to the issue of social housing in Serbia, which seeks its place in the regulatory framework, with the aim of emphasizing the importance of socio-cultural and environmental factors of sustainability, and not just economy and rationality.

The next two papers deal with specific forms of architectural heritage and their position in planning and design practice. The first refers to the industrial heritage along Belgrade waterfront, giving a systematic overview of individual buildings, and pointing to its potential and cultural-historical significance, as well as to the insufficiently connected practices of protection and planning. Recent examples of urban renewal have been driven by economic interests, while preserving the meaning and memory of the place has been neglected. The second paper analyzes the influence of lighting in sacral buildings, focusing on the element of light as an unavoidable factor in the process of designing these buildings.

Throwing light on the very essence of designing sacral buildings is a good introduction to a conversation about the essence of designing in general, which continues with an interview. By exploring which factors are key and important, and which are variable and subject to different architectural interpretations, we return to the beginning, to the poetics of architecture. In the book of the same name, Antony Antoniadis* first explains the Greek origin of the word, meaning not only poetry, but the very act of creating. Making a distinction between the three types of poetics, namely, arbitrary, traditional and contemplative, he claims that the concept of what is good in architecture is related to the third of these. Contemplative poetics is the most complex type and it takes into account the multiplicity of human needs; it is capable of a new synthesis of tangible and intangible factors, pragmatic as well as mental and spiritual demands. The concept of what is good in architecture, and consequently in urbanism and planning, is connected precisely with the capacity to be synthetic and inclusive. The papers in this issue point to the missing elements and open further discussion.

* Antoniadis, Anthony C. (1992) *Poetics of Architecture: Theory of Design*, New York: Van Nostrand Reinhold.